

Heli Turkia

KOULUSOSIONOMI

Mitä lisäarvoa sosionomi voi tuoda koulumaailmaan

Opinnäytetyö

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomikoulutus

2023

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Sosionomi (AMK)
Tekijä/Tekijät	Heli Turkia
Työn nimi	Koulusosionomi, mitä lisäarvoa sosionomi voi tuoda koulumaailmaan
Toimeksiantaja	Kotkan kaupunki, opetustoimi
Vuosi	2023
Sivut	35 sivua, liitteitä 3 sivua
Työn ohjaaja(t)	Lehtori Harri Mäkinen ja Mussalon koulun rehtori Juha Voima

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyöni tavoitteena oli tutkia, millainen koulusosionomin työnkuvan tulisi olla suhteessa muihin kouluhyvinvointityön ammattilaisiin, jotta se vastaisi koulumaailmassa vallitseviin haasteisiin. Haasteet koulumaailmassa monimutkaistuvat ja lisääntyvät. Muun muassa koronan aiheuttamia hoitovelkajonoja puretaan vielä pitkään ja meneillään oleva Ukrainan sota lisää turvattomuuden tunteita lähes kaikissa ikäluokissa. Oppilaiden pahoinvointi tunnistetaan ja tunnustetaan sekä erityisen, varhaisen ja kohdennetun tuen toteutuminen vaatii toteutuakseen ammattitaitoisia osajia. Opettajat tarvitsevat rinnalleen sosiaalityön ammattilaisia, jotta oppilaiden riittävä tuki voidaan taata. Koulusosiaalityö tulisikin nähdä nykyistä enemmän mahdollisuutena ja voimavarana. Ennaltaehkäisevä työ tulee aina halvemmaksi kunnille ja hyvinvointialueille kuin ongelmien eskaloituttua niiden ratkaisemiseksi tarvittavat järeämmät toimenpiteet. Peruskoulu itsessään tavoittaa lähes sataprosenttisesti tietyn ikäluokan ja oppilaiden turvallisen sekä virikkeellisen kasvuympäristön turvaamiseksi tarvitaan riittäviä toimia.

Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena, jossa yhtä koulusosionomia haastateltiin kahdesti. Ensimmäinen haastattelu tehtiin hänen aloittaessaan uudessa toimenkuvassa ja toinen haastattelu puolen vuoden kuluttua. Toisella haastattelukerralla oli tarkoitus selvittää, miten toimessa oleva koulusosionomi itse vielä kehittäisi työnkuvaansa. Lisäksi Mussalon koulun opettajille tehtiin Webropol-työkalulla kysely, jossa selvitettiin miten opettajat kokevat työkuormansa ja millaisesta avusta he hyötyisivät työpaikoillaan. Kyselystä pystyi sisällönanalyysin avulla poimimaan yhteneväiset pääteemat.

Koulusosionomilta voi saada apua yksittäisten oppilaiden tunne- tai käytöshäiriöihin sekä koko luokkaa koskeviin asioihin, kuten tunne- tai kaveritaitoihin. Hän voisi vaikkapa järjestää edellä mainittuihin taitoihin liittyviä teema-tunteja. Koulusosionomi voi lisäksi tukea oppilaiden osallisuutta ja todella paneutua lapsikeskeiseen työskentelyyn. Parhaimmillaan koulusosionomi on osa moniammatillista tiimiä ennaltaehkäisevässä lastensuojelutyötä tekevässä opiskeluhollossa.

Asiasanat: koulusosionomi, kouluhyvinvointi, opiskeluholto

Degree title	Bachelor of Social Services
Author (authors)	Heli Turkia
Thesis title	School social counsellor, what she or he has to offer to the school environment
Commissioned by	City of Kotka, education
Time	January 2023
Pages	35 pages, 3 pages of appendices
Supervisor	Harri Mäkinen and Juha Voima

ABSTRACT

The purpose of this thesis was to find out what kind of job description a school social counsellor should have to achieve added value. Challenges in the school world are increasing and becoming more complex. The care debt queue caused by the coronavirus will be cleared for a long time to come, and the ongoing war in Ukraine will increase the feelings of insecurity in almost all age groups. Students' psychological malaise is recognized and acknowledged, and special, early, targeted support requires skilled professionals to be identified. Teachers need to be accompanied by social work professionals to guarantee proper support for students. School social work should be seen more as an opportunity and a resource. Preventive work is always cheaper than the more demanding measures to solve problems. The comprehensive school itself reaches almost one hundred per cent of a certain age group, and sufficient measures are needed to ensure a safe and stimulating growth environment for pupils. A school social counsellor could be one solution to this.

The qualitative research method was carried out in this thesis. A school social counsellor was interviewed twice, in her new job description and again after six months. The second interview aimed at finding out how the active school social counsellor would further develop her job description. Also, the teachers at Mussalo School were surveyed using the Webropol tool to find out how they perceive their workload and what kind of help they would benefit from at their workplaces. With the help of content analysis, it was possible to extract common main themes of the survey.

Pupils and their families' problems have become more diverse and teachers often feel inadequate. The school social counsellor could provide help for individual pupils' emotional or behavioural disorders and for matters that concern the whole class, such as emotional or friendship skills, for example, by arranging related thematic lessons. Additionally, a school social counsellor could support pupils' inclusion and focus on child-oriented work. At its best, a school social counsellor is part of a multi-professional team in preventive child welfare care.

Keywords: school social counsellor, school well-being, student welfare

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	KOULUHYVINVOINTI JA SIIHEN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT.....	6
2.1	Kouluhyvinvointia uhkaavat haasteet.....	9
3	KOULUHYVINVOINTITYÖ.....	11
3.1	Koulusosiaalityö.....	11
3.1.1	Opiskeluhoito.....	13
3.1.2	Monialainen yhteistyö.....	14
3.2	Koulun henkilökunta.....	15
3.2.1	Opettaja.....	16
3.2.2	Koulunkäynninohjaaja.....	16
3.2.3	Kouluterveydenhoitaja.....	17
3.2.4	Kuraattori.....	17
3.2.5	Koulusosionomi.....	19
3.2.6	Varhaiskasvatuksen sosionomi.....	20
4	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS.....	21
4.1	Tutkimuksen tarkoitus, tavoitteet ja hyödyt.....	21
4.2	Aineiston keruu ja tutkimuksen eettisyys.....	24
4.3	Vastausten analysointi ja luotettavuus.....	25
5	TUTKIMUSAINEISTON TULOKSET.....	26
6	JOHTOPÄÄTÖKSET.....	32
7	POHDINTA.....	33

LIITTEET

Liite 1. Kysely Mussalon koulun opettajille

1 JOHDANTO

Aihe opinnäytetyöhöni lähti puhtaasti omista havainnoistani koulunkäynninohjaajana erityistä tukea tarvitsevien lapsien ryhmässä. Huomasin, kuinka työllistetty luokan erityisopettaja oli ja pohdin mitä tilanteelle voisi tehdä. Esittelin ideani Mussalon koulun rehtorille Juha Voimalle ja hän suostui toimimaan työn tilaajana.

Erityisopettajan pitäisi mielestäni saada keskittyä täysipainoisesti lasten opetukseen, mutta nyt iso osa hänen työajastaan kului joko yksittäisten oppilaiden haastavaan käytökseen puuttumiseen tai vanhempien kanssa tehtävään perhetyöhön. Pohdin opinnäytetyöni aihetta mahdollisimman konkreettiselta tasolta, millaisesta henkilöstä hyötyisivät niin oppilaat kuin opettajat sekä muu opiskeluhuoltoryhmä. Esittelin aiheeni suunnitteluvaiheessa Mussalon koulun opiskeluhuoltoryhmälle ja sain paljon tarpeellista palautetta siitä, mihin suuntaan työtä olisi hyvä rakentaa.

Työni tarkoituksena on siis selvittää, millainen koulusosionomin työnkuvan tulisi olla, jotta hänen palkkaamisellaan voitaisiin vähentää koulumaailmassa vallitsevia haasteita. Aihe on juuri nyt ajankohtainen, koska myös koululaisiin heijastuvat edelleen koronan aiheuttamat ongelmat. Esimerkiksi hoitojonot mielenterveyspalveluissa ovat kasvaneet ja niiden purkamiseksi tarvitaan aikaa ja rahaa. Oppilaiden lisääntynyt pahoinvointi näkyy monilla eri tavoin arkielämässä ja perheiden ongelmien kasaantuminen sekä tukiverkkojen kuihtuminen vaikeuttavat tilanteita entisestään. Koulusosionomi voisi olla hyvä ratkaisu siihen, että koulusta löytyisi yksi turvallinen aikuinen lisää, kelle puhua mieltään askarruttavista asioista. Lasten ja nuorten mielenterveyden tukeminen ennaltaehkäisevästi tuottaa valtavia säästöjä tulevaisuutta ajatellen. Koulusosionomi on parhaimmillaan tärkeä osa moniammatillista tiimiä, joka tekee ennaltaehkäisevää lastensuojelu- ja perhetyötä.

Työni tutkimusosio toteutettiin laadullisena eli kvalitatiivisena. Laadullinen tutkimus valikoitui menetelmäksi, koska halusin ymmärtää haastateltavien omia kokemuksia heidän kohtaamistaan haasteista koulumaailmassa ja siitä, millä keinoilla he kokisivat niihin voitavan vaikuttaa. Voitaisiinko näihin haasteisiin

vastata esimerkiksi uuden perustettavan koulusosionomi viran muodossa? Halusin myös saada mahdollisimman kattavan ja moniammatillisen aineiston, joten haastattelin koulukuraattoria, koulusosionomia ja Mussalon koulun opettajia. Saadun aineiston olen litteroinut ja teemoitellut käyttäen sisällönanalyysejä. Vertasin saatuja teemoja lukemaani kirjallisuuteen ja tein kirjoitustyötä liittämällä haastatteluiden ja teoriaosuuden kanssa.

Työn alussa esittelen kouluhyvinvointia käsitteenä ja sitä, mitä kouluhyvinvointi pitää sisällään, unohtamatta pinnalla olevaa keskustelua inklusiosta. Lisäksi avaan teoriaosuudessa kouluhyvinvointityötä ja koulujen henkilökunnan työnkuvia sekä vertaan niitä koulusosionomin työnkuvaan. Tämän jälkeen siirryn opinnäytetyöni toteutukseen sekä haastatteluiden ja kyselyni tuloksiin, niistä syntyviin johtopäätöksiin ja lopuksi pohdintaan.

Aihe kiinnostaa minua erityisesti, koska haluan myös tulevaisuudessa tehdä töitä lasten ja heidän perheidensä kanssa. Voisin helposti nähdä itseni koulusosionomina, ja koska haluan tehdä työni aina hyvin ja perusteellisesti, tulisi työnkuvaan tutustua huolellisesti. Myös työn merkitys tulee aina ymmärtää. Ai-noastaan silloin voi tehdä työnsä laadukkaasti ja niin, että työnjäljestä voi olla itse ylpeä.

2 KOULUHYVINVOINTI JA SIIHEN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT

Janhunen (2013, 14) määrittää kouluhyvinvointia eri ulottuvuuksilla, joita ovat oppilaan oma identiteetti, yhteisöllisyys, turvallisuudentunne, osallisuus ja ulkoiset sekä materiaaliset järjestelyt. Lisäksi, jotta oppilaat kokisivat hyvinvointinsa taatuksi, tarvitsevat he henkilökohtaisten suhteiden lämpöä. Muista välittämisen tulisikin olla keskeisessä roolissa kouluelämässäkin. Hyvässä ja turvallisuudessa koulussa oppilaat ja henkilökunta osoittavat keskinäistä kunnioitusta ja huolenpitoa toisistaan. Kaikilla ihmisillä on perustarve tulla hyväksytyksi itsensä ja kuulua johonkin yhteisöön. (Perkiö-Mäkelä ym. 2006, 17-23.)

Koulujärjestelmä itsessään on hyvinvointiyhteiskunnan yksi kulmakivistä. Yhteiskunnan moniulotteisen kehityksen myötä koulutus ei ole vain tietyn ikäluokan oikeus tai velvollisuus, vaan ajatus elinikäisestä oppimisesta on vain vahvistunut. Peruskouluun kohdistuvat suurimmat tuloksellisuusvaateet ja se on

itsessään iso osa kunnallista palvelujärjestelmää. (Huhtanen 2007, 12-14.) Kuitenkin vertailujen mukaan oppimistuloksilla ja koulumenestyksellä ei näyttäisi olevan suoraa yhteyttä kouluhyvinvointiin vahvasti vaikuttavalla kouluviihtyvyydellä, vaan sosiaaliset tekijät näyttäisivät vaikuttavan enemmän (Pippuri 2015, 14).

On havaittu, että koulu ei voi olla ainoastaan paikka, jossa uutta tietoa on tarjolla, vaan sen tulee tukea myös lasten ja nuorten sosioemotionaalista hyvinvointia (Vasalampi 2022, 168). Kouluissa opetuksen tavoitteet ovat monimuotoistuneet, ja samalla sosiaaliset haasteet ovat monimutkaistuneet ja lisääntyneet. Väkivalta, päihteet, mielenterveyden ongelmat ja jopa itsetuhoisuus ovat monissa kunnissa arkipäivää. Lisäksi erilaiset vähemmistöt edellyttävät koulun henkilökunnalta uudenlaisia valmiuksia. Voidaankin todeta, että oppilaitoksissa tehdään haasteellista työtä lasten ja nuorten hyväksi. (Wallin 2011, 23.)

Turvalliseen opiskeluympäristöön kuuluu olennaisesti kuri ja järjestys, joiden avulla mahdollistetaan työrauha luokassa. Luokan työrauha vaikuttaa suoraan oppilaiden mahdollisuuteen oppia ja myös opettajan työhön eli opettamiseen. Turvallisuudentunteen luomisessa on tärkeää opettajan rooli ja etenkin opettajuuteen liittyvä vahva auktoriteettiasema. Opettajien auktoriteettiasema, joka on ansaittu oikein, takaa kaikille tasapuolisesti rauhallisen sekä turvallisen opiskeluympäristön. (Janhunen 2013, 68-69.) Turvallisessa koulussa oppilaat tietävät, mitä heiltä odotetaan, rangaistuksia ei jaella syistä, joiden perusteluja oppilaat eivät ymmärrä. Ketään ei saa kiusata, nöyryyttää tai tehdä naurunalaiseksi, eikä kenellekään aiheuteta fyysistä uhkaa. Koulun tarjoama turvallisuus on lisäksi oikeus kysyä opettajalta ja sitä että oppilas tuntee itsensä arvostetuksi, riippumatta siitä miten hän suoriutuu tehtävistään suhteessa muihin. (Perkiö-Mäkelä ym. 2006, 19).

Kouluhyvinvoinnista puhuttaessa ei voida ohittaa tällä hetkellä pinnalla olevaa inklusio keskustelua. Mitä tarkoittaa inklusio? Sitra määrittelee minusta osaavasti inklusion käsitteen; "Inklusio on sitä, että erilaisuutta ei ole enää, vaan jokainen ihminen on yhdenvertainen." Inklusio liittyy vahvasti osallisuuteen ja mukaan kuulumiseen. (Sitra s.a.) Inklusio varhaiskasvatuksessa ja koulussa viittaa vammaisen lapsen oikeuteen saada

opetusta tavallisessa ryhmässä. Se nähdään Suomessa pyrkimyksenä järjestää tukitoimia lapsille ja nuorille heidän haasteisiinsa tai tarpeisiinsa oppimisen mahdollistamiseen. Kansainvälisesti inklusio nähdään usein vielä laajemmin; inklusiivinen kasvuympäristö ja koulu on avoin ja tukee jokaisen oppilaan moninaisuutta. Moninaisuus koostuu esimerkiksi sosioekonomisesta taustasta, kielestä, maailmankatsomuksesta, seksuaalisesta suuntautumisesta, sukupuoli-identiteetistä, vammaisuudesta sekä oppimisen ja osaamisen kyvykkyydestä. (Kankainen 2022.)

Itse koulunkäynninohjaajana pienryhmissä töitä tehneenä, olen vahvasti sitä mieltä, että inklusio ei saa olla este kuitenkään erityiskouluille ja luokille. Jos oppilaalla on esimerkiksi yliherkkyksiä kuulossa tai vakavia puutteita keskittymisessä, hyötyy hän pienistä ryhmistä sekä erityisestä tuesta. Isossa luokassa ja kovassa hälinässä kyseiset oppilaat vain ahdistuvat lisää ja alkavat varmasti oireilemaan. Näkisin, että kaikki koulu ja luokkajärjestelyt tulisikin tehdä yksilöllisesti ja inklusio tulisi toteuttaa riittävillä resursseilla ja henkilökunnan koulutuksen lisäämisellä. Tämä tarkoittaa esimerkiksi erityisopettajien määrän merkittävää lisäämistä, jotta heitä olisi saatavilla oppilaiden tarpeiden mukaan luokanopettajien tueksi, unohtamatta koulunkäynninohjaajien riittävää resurssointia ja heidän kouluttamistaan esimerkiksi nepsy-osaamisen suhteen.

Myös oppilaiden perheet vaikuttavat epäsuorasti kouluelämään ja kouluhyvinvointiin. Oppilaiden perheet eivät helposti selviä kaikista työelämän ja yhteiskunnan asettamista haasteista. Niitä varjostavat monet epävarmuustekijät, kuten kiire, suoriutumisen paineet, urakehitys, tehokkuus ja epävakaat ihmissuhteet. Nämä tekijät saattavat seurata usein oppilaiden mukana suoraan koulu- maailmaan. Todellisuus arjessa sekä mainosten ja muun median luoma kuva on ristiriidassa keskenään. Tukiverkkojen puuttuminen tekee vanhemmuudesta entistä haastavampaa. Tämän takia uusia huolenpito malleja on syntynyt ja asiantuntijapalveluita käytetään kasvavalla tahdilla. Vanhempien kiire ja osaamattomuus näkyvät vastuiden siirtona asiantuntijoille eli päiväkodeille ja kouluille. Kuitenkaan lasten aikuisen tarve turvallisuuden takaajana ei tule riittävästi tyydytetyksi. Kasvattajia suhteessa lapsiin on vain yksinkertaisesti liian vähän. Sosiaalinen vuorovaikutus korvataan herkästi teknologialla ja se on harvoin suoraa kahden ihmisen välistä keskustelua. Sosiaalisten verkostojen

vähyys vaikeuttaa perheiden edellytyksiä toimia itse kasvattajina. (Huhtanen 2007, 14.) Lasten mukana kouluun tulevat erilaisista perhekriiseistä, työttömyydestä tai sairauksista johtuvat asiat (Pippuri 2015, 72). Lisääntyviä ratkaisuja tarvitsevia kysymyksiä syntyy myös monikulttuurisuuden myötä. Maahanmuuttajataustaiset oppilaat tarvitsevat monenlaista tukea oppilaitoksissa. (Kannanoja ym. 2017, 362-374.)

2.1 Kouluhyvinvointia uhkaavat haasteet

Halusin nostaa tässä työssäni esille koronan vaikutukset oppilaisiin ja heidän perheisiinsä. Pandemiasta aiheutuneet kustannukset ovat mittavia ja korjaavat toimenpiteet tulevat vaikuttamaan yhteiskunnallisesti vielä vuosikymmeniä. Korona aikana kertynyt tutkimustieto vahvistaa lasten ja nuorten pahoinvoinnin lisääntyneen niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin. Esimerkiksi THL:n pitämässä webinaarissa todettiin mielenterveyteen liittyvien 21 tutkimuksen joukosta peräti 17 osoittavan, että lasten ja nuorten masennus- ja ahdistuneisuusoireiden lisääntyneen korona-aikana. Lapset ja nuoret kärsivät näiden lisäksi myös yksinäisyydestä. (MKR 2022.) Valitettavasti pandemia-aika näyttää pahentaneen yksinäisyyden tunnetta oppilaissa (Vasalampi 2022).

Epidemia on vaikuttanut merkittävästi myös lasten ja nuorten hyvinvointiin Suomessa. Perheiden köyhyyden lisääntyminen näkyy suoraan lisääntyneenä riskitekijänä. (Unicef 2021.) Yhä useammat perheet joutuvat epidemiasta johtuvien lomautusten ja konkurssien myötä kohtaamaan taloudellisia haasteita (MKR 2022). Monet perheet kamppailevat yhä kovempien henkisten ja taloudellisten ongelmien kanssa, jotka heijastuvat suoraan oppilaan mukana kouluun maailmaan (Wallin 2011, 23).

Terveysten ja hyvinvoinninlaitos toteutti yhteistyössä Lastensuojelun keskusliiton kanssa kyselyn kuntien tai kuntayhtymien lastensuojelun johdolle. Kysely toteutettiin sähköisesti. 42 % kyselyyn vastanneista kunnista arvioi, että heidän alueensa lastensuojeluilmoitukset olisivat kasvaneet syksyllä 2020, kun vertailtiin aikaa ennen pandemiaa. Uusia lastensuojeluilmoituksia olivat tehneet eniten poliisit ja **koulujen henkilökunta**. (Tiili & Nelimarkka 2020.) Haluan tässä muistuttaa lastensuojelulaista löytyvästä pykälästä, jossa jokaisella

varhaiskasvatuksessa tai koulussa työskentelevällä henkilöllä on velvollisuus tehdä viipymättä lastensuojeluilmoitus. Lastensuojelun näkökulmasta aihetta ilmoituksen tekemiseen on, jos lapsen hoitoa ja kasvatusta vakavasti laiminlyödään, lapseen kohdistuu henkistä tai fyysistä pahoinpitelyä, vanhemmat käyttävät runsaasti päihteitä, lapsen fyysisten tarpeiden, kuten ravinnon tyydyttämissä ilmenee puutteita, vanhemmilla on vakavia mielenterveysongelmia tai kun lapsi oireilee (Huhtanen 2007, 202).

Keväällä 2021 koululaisille tehdyn terveystarkastuksen mukaan ahdistus- ja masennusoireilut olivat kasvaneet huomattavasti verrattuna pandemiaa edeltävään aikaan. Koululaisten uskoa tulevaisuuteensa nakertaa pitkittynyt koronatilanne ja ennaltaehkäisevien mielenterveyspalvelujen vähäisyys. Vastauksista ilmeni, että pääsyn koulupsykologille ja -kuraattorille sekä muihin ennaltaehkäiseviin mielenterveyspalveluihin tulisi olla nykyistä helpompaa. (Unicef 2021.) Tämä psyykkinen huonovointisuus voi näkyä lapsella tai nuorella huonona käytöksenä, tunne- tai sosiaalisen vuorovaikutuksen oireina sekä erilaisina niiden yhdistelminä (Aalto-Setälä & Huikko 2021). Pitkään jatkunut epidemiatilanne on ruuhkauttanut mielenterveyspalveluja entisestään, ja apua on vaikea saada oikea aikaisesti. Tämän lisäksi lapset ja nuoret ovat entistä enemmän huolissaan myös ympärillä olevista ihmisistä ja heidän hyvinvoinnistaan. (MKR 2022.)

Lotta Lempisen (2021) tekemässä väitöskirjassa tutkittiin 8–9-vuotiaiden lasten tunne-elämään liittyviä ongelmia 24 -vuoden otoksen aikana ja tuloksista ilmeni, että mielenterveyspalveluiden käyttäminen kasvoi jatkuvasti. Kuitenkaan valitettavasti moni ongelma omaava lapsi ei päässyt palveluiden piiriin. Lisäksi esimerkiksi kiusaaminen vähentyi, mutta lasten yksinäisyyden tunteesta näyttäisi tulevan pysyvää. (Lempinen 2021.)

Niina Junttila haastatteli koululaisia kirjaansa ”Kavereita nolla – Lasten ja nuorten yksinäisyys” varten. Junttila kertoo, että aivan pienimmät alakoululaiset esittivät pieniä, konkreettisia toiveita kuten; ”jos joku tulis puhumaan mun kaa”. Kirja kuvaa juuri sitä, mitä lasten ja nuorten yksinäisyys on, ja se yllättää rankkuudellaan. Tarinat siitä, että oppilaat ovat niin ahdistuneita, masentuneita, yksinäisiä ja jopa loppuun ajettuja, että toivovat mieluummin kuolevansa

kuin joutuvansa jatkamaan edelliseen malliin, eivät ole ylidramatisointia tai liioiteltuja. Raadollisuus on monelle nuorelle yksinäiselle valitettavasti arkipäivää. Yksinäisyys on lamaannuttava negatiivinen psyykkinen olotila, jossa oppilas kokee ahdistusta määrällisesti tai laadullisesti puutteellista ihmissuh-teista. Valitettavasti osa oppilaista näyttäisi pahimmillaan olevan valmiita luovuttamaan. Millään ei tunnu olevan merkitystä, mikään ei koskaan muutu eikä asioiden uskottu muuttuvan jatkossakaan. Heidän olonsa oli hylätty, vähän kuin tyhjän päällä seisoisi, ulkopuolinen. (Junttila 2015.)

Yksinäisyyden tunne on subjektiivinen kokemus siitä, tuleeko hyväksytyksi ja kuulluksi yksilönä, vai kokeeko itsensä kelpaamattomaksi tai ulkopuoliseksi. Jos oppilas kokee jäävänsä muiden torjutuksi, on sillä väistämättä kielteisiä vaikutuksia myös oppimiseen ja koulunkäyntiin kokonaisvaltaisesti. Yksinäisyyden on todettu tutkimuksissa satuttavan jopa samalla tavalla kuin fyysinen kivun. Tällöin yksin jäävän aivoissa herää väistämättä ”taistele tai pakene -refleksi”. Käytös on tämän jälkeen joko huomiota epätoivoisesti ja epäsuotuisalla tavalla sosiaalinen taikka vetäytyvä eli pakeneva. Tällöin kouluympäristöstä on vaikeaa tehdä oppilaalle myönteistä ja saada hänelle tuntemusta koulu yhteisöön kuulumisesta. Yksinäisyyden torjumiseen olisi syytä meidän aikuisten paneutua entistä enemmän ja laittaa resursseja. (Vasalampi 2022).

3 KOULUHYVINVOINTITYÖ

3.1 Koulusosiaalityö

Kouluhyvinvoinnin tukipilarina voidaan pitää koulusosiaalityötä. Koulusosiaalityö nojaa ammatilliseen ytimeen, sosiaalityön tavoitteisiin ja arvoihin. Perustehtävä sosiaalityössä voi vaihdella riippuen alatoimialasta, mutta sen taustalla ovat aina lainsäädäntö ja yhteiset ohjeet. (Wallin 2011, 86.) Käyn tässä työssä myöhemmin läpi koulun henkilökuntaa ohjaavat lait. Koulun sosiaalityössä toimitaan sekä opetus-, että sosiaali- ja terveystoimen rajapinnoilla. Oppilaiden sosiaalisten ongelmien tiedostaminen, tunnistaminen ja niihin puuttuminen ovat osa koulun sosiaalityötä. (Kananaja ym. 2011, 303.) Sosiaalityötä voidaan kuvata väliintuloksi ihmisen ja hänen ympäristönsä välisessä häiriötilanteessa ja lisäksi pyrkimykseksi vaikuttaa ihmisten sosiaaliin toimintaedellytyksiin. Jotta tämä onnistuisi on pyrittävä saamaan ympäröivätkin

resurssit käyttöön ja mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. (Wallin 2011, 94.) Onnistunut prosessi vaatii varhaista puuttumista. Käsitteenä varhainen puuttuminen on sama kuin ammattikielessä interventio, eli väliintulo. Tällöin pyritään vaikuttamaan yksittäisen oppilaan tai koko ryhmän käyttäytymiseen. Tuki voi olla usean eri asiantuntijan antamaa, terapiaa, kuntoutusta, erityisopetusta tai koulu- tai luokkaratkaisuja. Menetelmät ovat aina yksilöllisiä ja tilannekohtaisia. Varhaisen tuen prosessia tuleekin pitää jatkumona, joka kestää tarvittaessa koko oppilaan koulutuskaaren. (Huhtanen 2007, 28-29.)

Koulusosiaalityössä, kuten kaikessa sosiaalityössä, on tärkeää kohtaaminen, muutokseen tähtääminen sekä rakenteisiin vaikuttaminen. Nämä nousevat olennaisiksi etenkin ongelmatilanteissa, joissa yhden tai useamman yksilön selviytyminen tai kasvu on vaarassa. Työskentely tällaisissa tilanteissa asiakkaan lähtökohdista, sitouttamalla asiakasta ja hänen yhteisöään kokonaisvaltaisesti sekä voimavaraisesti tuottaa haluttua muutosta, jonka varassa voidaan rakentaa oppilaan taivalta eteenpäin. Koulusosiaalityössä tämä merkitsee toimintaa ja tukea niin yksilö-, oppilaitosyhteisö- kuin yhteiskunnallisellakin tasolla. Kohdennettu suora yhteisöllinen työ voi olla esimerkiksi kiusaamistilanteisiin liittyvä ohjattu keskustelu luokassa. Yksilöllisesti taas kohdennettu suora työ voi olla esimerkiksi poissaoloihin liittyvät keskustelut oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa. (Wallin 2011, 93.)

Kalifornialainen yliopisto kertoo koulusosiaalityöntekijöiden työn olevan monipuolista ja pitävän sisällään muun muassa työskentelyä lapsen eri elämäntilanteista johtuvien ongelmien kanssa, jotka vaikuttavat hänen sopeutumiseensa koulussa. Lisäksi sivuston mukaan koulusosiaalityöntekijä auttaa kehittämään käyttäytymiseen liittyviä interventiostrategioita. (USC Suzanne Dworak-Peck School of Social Work 2019.)

Työmenetelmistä haluan nostaa yksilökeskustelut oppilaan ja koulusosiaalityöntekijän välillä. Lapsella tai nuorella tulee tulla niistä tunne, että häntä on todella kuunneltu. Apuna keskusteluissa voidaan käyttää esimerkiksi erilaisia tunne- ja kaveritaitokortteja, verkostokarttaa, pelejä, erilaisia monistepohjia tai itsenäistyvän nuoren roolikarttaa. Ratkaisu- ja voimavarakeskeisyys on keskeistä myös koulun sosiaalityössä. (Kananoja ym. 2011, 304-305.)

Tarkasteltaessa peruskouluikäisten lasten maailmaa, on koulu merkittävässä roolissa heidän elämässään. Parhaimmillaan koulujärjestelmä kerryttää ja jakaa valtavasti hyvinvointia sekä sosiaalista pääomaa, aina varhaiskasvatuksesta korkeakouluihin asti. Koulu on myös yhteisö, systeemi, jonka osaset vaikuttavat toisiinsa. Näin ollen monet yksilön kriisit ja ongelmat syntyvät yhteisössä, ja siksi niitä ei voida ratkaista täydellisesti ulkoistaen koulumaailmaa. Tähän koulusosiaalityö voisi tarjota vastauksia. Täytyy kuitenkin pohtia kokonaiskuvaa ja miettiä, miten kokonaisuudessaan lasten ja nuorten psykososiaalisen palvelujärjestelmän pirstaleista rakennetta voitaisiin uudistaa ja edistää niin, että se palvelisi perheitä nykyistä yhtenäisemmin ja selkeämmin. Oppilaat tarvitsevat perherakenteiden murroksessa ympärilleen yhä enemmän aidosti läsnä olevia, ammattitaitoisia ja lempeää ohjausta antavia aikuisia. Jo huolen havaitseminen, puheeksi ottaminen sekä varhainen ja kohdennettu tuki vaatii edelleen sekä osaamista että osaajia. Oppilaitosten asiakasintensiivinen sosiaalityö tulisi nähdä mahdollisuutena, johon koulujen tulisikin panostaa. (Wallin 2011, 21-30.)

3.1.1 Opiskeluhoolto

Koulusosiaalityö on osa opiskeluhooltoja ja oppilaille on oikeus saada ilmaiseksi sellainen opiskeluhoolto, jota heidän opetukseensa tai koulutukseensa osallistuminen edellyttää. Opiskeluhoolto pitää sisällään opiskelijoiden hyvän oppimisen, hyvän fyysisen ja psyykkisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämisen. Tulevaisuudessa opiskeluhoollon työpanosta tulisi suunnata entistä enemmän ennalta ehkäisevään yhteisölliseen opiskeluhooltoon ja lisäksi oppilaille tulee taata tarvittavat yksilökohtaisen opiskeluhoollon palvelut. (Kananoja ym. 2017, 362-374.)

Koulun opiskeluhooltoryhmä muodostuu eri asiantuntijoista ja niiden kokoonpano vaihtelee suuresti kunnittain. Usein siihen kuuluvat rehtori, erityisopettaja, kouluterveydenhoitaja ja kuraattori. Kunnan ja koulun koko sekä asiantuntijoiden saatavuus voivat vaikuttaa siihen, miten sosiaali- ja terveystoimella on laittaa henkilöstöä koulujen opiskeluhooltoryhmään. (Huhtanen 2007, 188-191.) Opiskeluhooltoryhmä on kuitenkin lakisääteinen; perusopetuslaista ja

oppilas- opiskelijahuoltolaista löytyvät säännöksiä ryhmän järjestämiseen liittyen.

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä. Opiskeluhoitoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoitona. Lisäksi opiskelijoilla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhoitoon siten kuin tässä laissa säädetään. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 30.12.2013/1287, 3. §.)

Opiskeluhoitotyön rooli on vahvistunut entisestään ja vain ongelmia korjaavasta työstä ollaan siirtymässä yhä enemmän ennaltaehkäisevän työn suuntaan. Tähän auttaa uusi ja kasvava tutkimustieto riskitekijöistä ja erityisesti voimavarojen kohdentumista oppilaiden häiriöiden ennaltaehkäisyyn ja esioireiden ja psyykkisten sairauksien varhaiseen tunnistamiseen, hoitoon ja kuntoutukseen. Ennaltaehkäisevän työn perustana on tieto normaalista lapsuus- ja nuoruusiän kehityksestä sekä sen syvemmästä ymmärtämisestä (Syrjänen 2012.) Koulun arjessa voidaan toteuttaa varhaista puuttumista ja sen tulisi ihannetilanteessa olla ennaltaehkäisevää, jolloin suurempia ongelmia ei pääse syntymään (Huhtanen 2011, 40). Tästäkin huolimatta varhainen puuttuminen nähdään yleensä vain itse ongelmiin ja oppilaaseen kohdistuvana toimintana sekä syntyneeseen huoleen puuttumisena. Varhaisen puuttumisen prosessi alkaa usein opettajan tai ohjaajan huolen herätessä, ja kun siihen saatava yleisen tason tuki ei ole riittävä. Varhaisen puuttumisen tarpeita ovat esimerkiksi koulu-uupumus ja masennus, erilaiset tarkkaavuushäiriöt, aggressiivisuus, alisuoriutuminen sekä oppilaan heikko itsetunto (Huhtanen 2007, 106). Prosessi etenee siitä yhteistyössä huoltajien kanssa, asiantuntija-arvioiden ja niistä syntyvien päätösten kautta itse tukitoimiin (Huhtanen 2011, 43).

3.1.2 Monialainen yhteistyö

Jotta lasten ja nuorten mielenterveyttä tuettaisiin edes riittävällä tasolla, vaatii se päivähoidon, koulun ja terveydenhuollon yhteistyötä, johon tulisikin kaikilla hyvinvointialueilla pyrkiä. Monialaista yhteistyötä voidaan pitää edellytyksenä

tehokkaalle lasten mielenterveyden edistämiselle. Etenkin erityistarpeisten lasten ja perheiden arjen sujuvuutta tukeviin palveluihin tulisi työmuodoissa keskittyä. (Repokari 2021, 1058-1059.) Monialainen yhteistyö vaatii viiveettömän tiedonkulun ja neuvottelukäytäntöjen sujuvuuden eri toimijoiden kanssa. Selkeät ja huolellisesti mietityt työskentelymallit ja sopimukset eri toimintatavoista, niin oman organisaation, kuin poikkihallinnollisesti, ovat monialaisen yhteistyön toteutumisen edellytyksiä. (Aalto-Setälä & Huikko 2021.) Ylipäätään sosiaalisiin suhteisiin liittyviä erityisen tärkeitä vaiheita ovat opintojen nivelvaiheet, jolloin usein vaihtuvat sekä oppilaan fyysinen kouluympäristö, että sosiaaliset suhteet. Osalle oppilaista kaverisuhteiden löytäminen, vaikkapa koulua aloittaessa aiheutuu huolta ja epävarmuutta. Erityisen riskialttiita tälle ovat oppilaat, joiden omat voimavarat ovat syystä tai toisesta heikentyneet. (Vasalampi 2022.) Oppilaan onnistuneen koulupolun turvaamiseksi, on työskentely koulunkäynnin nivelvaiheissa erityisen tärkeää (Kananoja ym. 2011, 303).

Opetustoimella Suomessa on mahdollisuus tarttua lapsiperheiden ongelmiin, sillä se tavoittaa lähes kaikki lapset ja heidän perheensä (Taskinen 2010, 40). Turvallisuuden tunnetta oppilaissa lisää onnistunut koulun ja kodin välinen yhteistyö. Onnistunut yhteistyö sisältää selkeät toimintatavat ja yhteiset tavoitteet. Yhteistyöhön vaikuttavat opettajan ottama rooli sekä vanhemmilta saatu aika ja kiinnostus oppilaan kouluasioihin. (Janhunen 2013, 83–85.) Paras muoto kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä on yhteistoiminta, joka edellyttää uusien toimintatapojen toteuttamista ja ylläpitoa kouluyhteisössä sekä aitoa vuoropuhelua koulun ja kodin välillä. Jotta koululla olisi mahdollisuus tukea kodin kasvatustyötä, tulee kummankin osapuolen sitoutua yhteisiin tavoitteisiin. (Huhtanen 2007, 156-158.)

3.2 Koulun henkilökunta

Kouluissa työskentelee monen alan ammattilaisia. Käyn seuraavaksi läpi heistä ne, jotka työskentelevät suoraan oppilaiden kanssa. Ylipäätään työskentely koulussa edellyttää aina koulujärjestelmän ja opetustyön käytäntöjä ohjaavan lainsäädännön (perusopetuslaki, henkilötietolaki, lastensuojelulaki, sosiaalilainsäädännön ja julkisuuslaki) sekä lapsille ja perheille tarkoitettujen palvelujärjestelmien tuntemusta (Kananoja ym. 2011, 303).

Perusopetuslaki säätelee muun muassa opetuksen tavoitteet, opetuksen järjestämisen perusteet ja lapsen edun ensisijaisuuden. Henkilötietolain tarkoituksena on turvata yksityisyyden suoja henkilötietoja käsiteltäessä. Lastensuojelulaki taas turvaa lapsen oikeuden turvalliseen ja tasapainoiseen kasvuympäristöön sekä kehitykseen. Sosiaalilainsäädäntö muun muassa edistää ja tukee hyvinvointia sekä turvaa riittävät ja yhdenmukaiset sosiaalipalvelut. (Finlex s.a.)

Koulun henkilökunnan työnkuvien lisäksi kerron varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvasta, joka on hyvin samankaltainen, kuin mitä näkisin koulusosionomin työnkuvan olevan.

3.2.1 Opettaja

Yksi tärkeimmistä henkilöistä koulussa oppilaalle on opettaja, joka keskittyy opetussuunnitelman mukaiseen opetukseen, valmisteleo oppitunnit ja huolehtii siitä, että tarvittavat materiaalit löytyvät luokasta. Hän arvioi oppilaitaan ja kehittää työtään oppilaiden tarpeiden mukaan sekä viestii koulun ja huoltajien välillä. Lisäksi opettajat huolehtivat kolmiportaisen tuen suunnittelusta, toteutuksesta ja seurannasta yhteistyössä erityisopettajan ja huoltajien kanssa. Opettajat osallistuvat lisäksi koulun sisäiseen ja ulkopuoliseen moniammatilliseen yhteistyöhön. (Kotkan kaupunki, opettajan työnkuva 2022.)

Opettajan työ on myös tukea ja edistää oppilaidensa kasvua, oppimista sekä osaamisen kehittymistä. Se on ennen kaikkea asiantuntija- ja ihmissuhde-työtä, jonka rooli yhteiskunnan ja hyvinvoinnin pilarina on merkittävä. (OAJ s.a.)

3.2.2 Koulunkäynninohjaaja

Koulunkäynninohjaajia työskentelee opettajien rinnalla vaihteleva määrä, riippuen oppilaiden tuen tarpeesta ja kuntien taloudellisesta tilanteesta. Koulunkäynninohjaajat keskittyvät olemaan opettajan tukena esimerkiksi lasten opetuksessa ja ohjaavat sekä tarvittaessa avustavat wc-käynneissä, pukeutumisessa ja ruokailussa. Koulutuntien päätyttyä koulunkäynninohjaajat

huolehtivat oppilaat oikeisiin koulukyytitakseihin ja hoitavat esimerkiksi koulujen iltapäiväkerhoja.

Koulunkäynninohjaajien työn päätavoitteena on oppilaan itsenäinen selviäminen ja myönteisen itsetunnon kehittymisen tukeminen. Työ on vaihtelevaa, monipuolista ja usein vaativaakin. Jos oppilas ei esimerkiksi kommunikoi puheella, täytyy ohjaajan todella tuntea oppilas ja hänen tapansa, jotta osallisuus ja oman elämän hallinnan tunne varmistetaan. Erilaisten apuvälineiden tuntemus, etenkin pienryhmien koulunkäynninohjaajana on alleviivattavan tärkeää.

3.2.3 Kouluterveydenhoitaja

Lisäksi opiskeluhuoltoryhmästä löytyy kouluterveydenhoitaja, joka keskittyy lasten kasvuun ja kehitykseen. Hän vastaa oppilaiden kokonaisvaltaisesta terveydenhoidosta, johon kuuluvat terveyden edistäminen, terveystieteiden opetus, terveysongelmien ennaltaehkäisy sekä vanhempien ja huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö. (Kymenlaakson hyvinvointialue s.a.)

Vuosittaisissa terveystarkastuksissa pyritään huomaamaan ja löytämään lapsen terveydentilassa olevat puutteet ajoissa, jotta asioihin pystytään puuttamaan ajoissa, ennen kuin ne aiheuttavat lapselle mitään merkittävää terveydellistä haittaa. Ehkäisevän työn tavoitteena on kannustaa oppilaita terveellisten elämäntapojen omaksumiseen. Kouluterveydenhoitaja tarjoaa tukeaan myös koko opiskeluyhteisölle. (Kymenlaakson hyvinvointialue s.a.)

3.2.4 Kuraattori

Opiskeluhuoltoryhmään kuuluu myös koulukuraattori, joka työssään huolehtii sekä yksilöllisestä työstä, että yhteisöllisestä työstä. Kuraattorin tehtävä on tukea lasten ja nuorten hyvinvointia siten, että koulunkäynti mahdollistuu mahdollisimman hyvin. Yksilöllinen työ pitää sisällään sekä oppilaan, perheen ja opettajan (esimerkiksi konsultointi vaikeassa tilanteessa) tukemisen. Kuraattori voi pitää jonkin verran ennaltaehkäisevänä toimintana erilaisia ryhmiä tai teematunteja (esimerkiksi kaveritaitojen, ryhmäytymisen, tunne- ja vuorovaikutustaitojen näkökulmasta). Ja jos luokassa on huolta yhteisöllisesti, tehdään interventioita luokkiin. Yhteisöllistä työtä on myös oppilashuoltoryhmään

kuuluminen ja toki ihan oppilaiden tavoitettavissa ja samassa ympäristössä oleminen ja koulun arjessa näkyminen. Myös luokkahavaintoja tehdään, mikäli opettajalla on esimerkiksi huolta luokan haasteista, jotka eivät liity pelkästään johonkin yksittäiseen oppilaaseen. (Keskustelu kuraattorin kanssa 2022.)

Kuraattori pyrkii oppilaan tilanteita jäsentämällä lisäämään hänen voimavarojaan ja etsimään myönteisiä ratkaisuja. Kuraattori kiinnittää huomiota opiskelijan arjen sujumiseen, toimintakykyyn ja hänen vuorovaikutussuhteisiinsa. Oppilaiden sosiaaliset ja emotionaaliset tarpeet huomioidaan ja heidän tulee tulla kuulluiksi heitä itseään koskevissa asioissa. (Kananoja ym. 2017, 362-374.)

Oppilaan kuraattorille ohjautumisen syitä voi olla esimerkiksi käytöksen, tai keskittymisen haasteet, erilaiset haastavat tunteet ja niiden työstäminen (esimerkiksi suru, pelko, ahdistus, alakuloisuus, jännitys), sosiaalisten suhteiden haasteet ja niiden tukeminen (kaveritaidot, ristiriidat erilaisissa sosiaalisissa suhteissa tai tilanteissa, yksinäisyys), arjen haasteet (esimerkiksi nukkumiseen, syömiseen, pelaamiseen liittyvät asiat), perhetilanteen muutokset (esimerkiksi erotilanteet) tai muut perheen kriisitilanteet, itsetuntoon liittyvät haasteet ja sen vahvistaminen, koulumotivaatioon tai koulupoissaoloihin liittyvät huolet, mielialaan liittyvät huolet (Keskustelu kuraattorin kanssa).

Usein kuraattorikäynneillä kartoitetaan tilannetta, tavataan oppilasta ja työskennellään erilaisten materiaalien ja keskustelun avulla, tavataan, tai ainakin jollakin tavalla ollaan yhteydessä huoltajien kanssa ja tuetaan myös vanhemmuutta. Työskentelyssä mietitään erilaisia keinoja oppilaan kanssa ja viedään keinoja tarvittaessa myös sinne oppilaan luokkaan. Tarvittaessa jatko-ohjataan sitten muihin palveluihin, ja tehdään yhteistyötä esimerkiksi sosiaalityön tai lastensuojelun, perheneuvolan tai psykiatrisen tahon kanssa ja usein esimerkiksi lastensuojelun kanssa kuraattori tekee melko tiivistäkin yhteistyötä (käydään keskustelua, miten koulussa sujuu). Yksilötyössä lisäksi osallistutaan oppilaan asioissa erilaisiin palavereihin (monialainen asiantuntijaryhmä). Yksilötyöhön liittyy myös tarvittaessa luokkahavainnoinnit, esimerkiksi käytöksen haasteissa. (Keskustelu kuraattorin kanssa 2022.)

3.2.5 Koulusosionomi

Koulusosionomi on monelle vielä vieras työnkuva. Koulusosionomeista käytetään osassa kuntia myös ”koulutsemppari” tai ”kouluohjaaja” termiä. Kuitenkin koulusosionomi-nimikkeellä saa toimia ainoastaan ammattikorkeakoulututkinnon suorittanut ja Valviran vahvistama sosiaalialan ammattihenkilö (Markkanen-Romo 2021).

Koulusosionomi osallistuu tarvittaessa oppilaiden koulupäivään ohjaamalla esimerkiksi oppilasta, joka kaipaa tukea käyttäytymiseen ja/tai tunnilla jaksamiseen. Koulusosionomi ei kuitenkaan korvaa koulunkäynninohjaajan työtä, vaan työskentelee ennemminkin opettajan työparina. (Hietikko 2021.) Suurin ero koulunkäynninohjaajaan on kohtaamisten näkökulma ja niiden syvyys. Sosionomi taustainen ymmärtää usein laajemmin oppilaan kokonaistilannetta sekä sosiaalista ja psyykkistä tilaa. Oppituntityöskentelyssä koulusosionomi ylläpitää työrauhaa esimerkiksi tarvittaessa eriyttämällä oppilasta. Tällöin myös oppilaan havainnointi ja tarvittaessa ohjaaminen muiden palveluiden, kuten koulun psykologille tai kuraattorille onnistuu. (Törrö 2018, 23-26.) Paras tilanne olisi silloin, kun luokassa saataisiin tehdä työtä tiiminä; opettaja, ohjaaja ja koulusosionomi (Hietikko 2021). Koulusosionomin päätehtävänä voidaan pitää hänen tukeaan oppilaan ja perheensä kasvatukseen sekä sosiaalisiin suhteisiin liittyvissä haasteissa (Markkanen-Romo 2021).

Koulusosionomi toimii usealla paikkakunnalla myös kuraattorin työparina. Hän osallistuu kuitenkin kuraattoria enemmän oppilaan perusarkeen, tarvittaessa oppitunneille opettajan avuksi sekä jalkautuu välituntien aikana oppilaiden joukkoon. Koulusosionomi näin toimiessaan pystyy mahdollisesti luomaan kuraattoria läheisemmän vuorovaikutussuhteen oppilaaseen. Koulusosionomin tulisikin olla luonteeltaan helposti lähestyttävä ja hänen tulisi omata hyvät vuorovaikutustaidot. Paras hyötö koulusosionomista saadaan, jos hän saa työskennellä yhdessä koulussa kerrallaan, jolloin oppilasmäärät ovat hallittavissa ja hänellä on mahdollisuus oppia tuntemaan oppilaat ja heidän perheensä yksilöllisemmin. (Koulusosionomin haastattelu.) Koulusosionomilla ei ole samanlaisia dokumentointi velvollisuuksia kuin kuraattoreilla. Lisäksi tavoitettavuus on helpompaa, koska kuraattorille täytyy useassa kunnassa vallitsevan käytännön mukaisesti varata aika. (Törrö 2018, 27.)

Yksi tärkeimmistä koulusosionomin työmuodosta on oppilaiden perheiden tukeminen (Hietikko 2021). Jos koulussa ei ole tarjolla riittävästi koulusosiaalityötä, joutuvat opettajat hoitamaan opetuksen lisäksi myös kasvatuksellisia ja sosiaalisia ongelmia, koska perheiden monialaiset ongelmat ovat tulleet entistä enemmän oppilaiden mukana kouluihin (Kettunen 2018). Koulusosionomi voisi opettajan sijasta toimia myös sillanrakentajana kodin ja koulun välillä. Perheiden tulisi näin ollen voida olla helposti yhteydessä koulusosionomiin. Perheet saavat tarvittaessa koulusosionomilta palveluohjausta, eli hän voi ohjata heitä tarvittavien tukien piiriin. (Hietikko 2021.)

Koulusosionomi voi olla koulupsykologin tai kuraattorin tapaamisessa mukana. Lisäksi, jos lapsesta tehdään lastensuojeluilmoitus, voi koulusosionomi lähteä tapaamaan sosiaalityöntekijää opettajan sijasta, jolloin opettaja saa tehdä työtään mihin hänet on koulutettu ja palkattu. (Kettunen 2018.) Valitettavasti lastensuojelun palveluja tarvitsevien oppilaiden määrä on nimittäin kasvanut huomattavasti 2000-luvulla. Lastensuojelun palveluprosessi on aina kokonaisuus, jonka ratkaisevin asia on yhteen toimivuus. Tästä prosessista vastaa kuitenkin lastensuojelulain mukaan sosiaalityöntekijä. (Huhtanen 2007, 200-204.)

Yksi koulusosionomin työtehtävistä on verkostoituminen. Verkostojen pysyvyys ja niihin vaikuttaminen on erityisen tärkeää. (Wallin 2011, 109.) Verkostojen ja palaverien tarkoituksena on saada paras hyöty eri toimijoiden osaamisesta. Verkostotyyppejä voi olla useita, muodollisista viranomaisverkostoista aina epämuodollisiin tai epävirallisiin yksityisten ihmisten muodostamiin sosiaalisiin verkostoihin. Yhteistyöpalaverit luovat monialaista yhteistyötä, jolloin oppilaiden ja heidän perheidensä monimuotoiset ongelmat kohdataan laadukkaammin ja ratkaisuja löydetään helpommin. (Huhtanen 2007, 191-192.)

3.2.6 Varhaiskasvatuksen sosionomi

Varhaiskasvatuksessa työskentelee nykyään varhaiskasvatuksen sosionomeja. Mielestäni koulusosionomin työnkuva on, tai tulisi olla, hyvin samankaltainen. Kotkan kaupungin varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuvauksessa kerrotaan, että kyseinen henkilö toimii varhaiskasvatuksen

kasvatustehtävissä ja sosiaalipedagogisissa huolenpitotehtävissä. Hän osallistuu toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen, dokumentointiin ja kehittämiseen omassa lapsiryhmässään, painottaen erityisesti lapsen hyvinvoinnin, osallisuuden ja voimavarojen näkökulmasta. Varhaiskasvatuksen sosionomi osallistuu varhaiskasvatussuunnitelman ja/tai esiopetussuunnitelman laatimiseen ja toteuttamiseen erityisesti osallistavien yhteisöllisiä pedagogisia menetelmiä käyttäen. Huoltajien kanssa tehtävässä työssä hän toteuttaa kasvatusyhteistyötä edistäen lasten sosiaalista kasvua sekä vastaa erityisesti perhetyön ja ehkäisevän lastensuojelutyön tahojen kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Hän tuntee lasten ja perheiden hyvinvoinnin varmistavat palvelut ja tukitoimet, tunnistaa näiden tarpeen ja osaa ohjata lapsia ja perheitä tarvittavien palveluiden ja tukitoimien piiriin. (Kotkan kaupungin varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuvaus.)

Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia kertoo kyseessä olevan lapsiryhmän kasvatus- ja opetustehtävä, jossa kyseinen henkilö vastaa sosiaalipedagogisesta toiminnan suunnittelusta, toteutuksesta, dokumentoinnista ja arvioinnista. Hän tukee lapsen sekä perheen kasvua kohti aktiivista yhteisön jäsenyyttä. Varhaiskasvatuksen sosionomi tunnistaa ja arvioi lapsen ja perheen hyvinvoinnin riskitekijöitä sekä vahvistaa heidän hyvinvointiaan oikein kohdennetulla tuella. (Talentia s.a.)

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

4.1 Tutkimuksen tarkoitus, tavoitteet ja hyödyt

Kiinnostus tutkittavaan aiheeseen syntyi havainnoistani työelämässä. Työni Mussalon koulun pienryhmien koulunkäynninohjaajana antoi minulle hyvän kuvan siitä, millaisiksi oppilaiden koulupäivät muodostuivat ja kuinka työllistetyt ja opettajat olivat. Sijaistin itsekin useasti erityisopettajaa ja riittämättömyyden tunne oli usein vallitseva. Mietin jo silloin, että jotainhan tälle tilanteelle tulisi tehdä. Luin sitten johonkin koulutehtävääni liittyen artikkelin koulusosionomeista ja kiinnostuin ideasta. Tutkimukseni tarkoituksena oli selvittää, millainen koulusosionomin työnkuvan tulisi olla suhteessa muihin kouluhyvinvointityön ammattilaisiin. Tavoitteena oli osoittaa miten oppilaat ja koulun henkilökunta hyötyisivät uudesta sosiaalialan ammattilaisesta.

Opinnäytetyöni perimmäisenä tavoitteena olisi saada Kotkaankin kyseinen virka. Kotkan kaupunki voisi jopa käyttää opinnäytetyötäni pohjana sille, millaiseksi koulusosionomin työnkuva rakennettaisiin.

Tutkimukseni oli kvalitatiivinen eli laadullinen. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa lähtökohtana on kuvata oikeaa, todellista elämää. Todellisen, eletyn elämän kuvaamiseen sisältyy aina ajatus todellisuuden moninaisuudesta sekä sen ainutlaatuisuudesta. Ihmiset tekevät kysymyksiä ja tulkitsevat asioita, omalla tavallaan ja sillä ymmärryksellä, joka heillä sillä hetkellä on ja siitä näkökulmasta, jonka he kulloinkin sattuvat valitsemaan. Se, mitä tietoa itse pidämme tärkeänä, riippuu siitä mistä olemme sillä hetkellä kiinnostuneita tai mitä me käytännössä tarvitsemme, arvoja unohtamatta. (Hirsjärvi ym. 2007, 156–157.) Ydinajatus laadullisessa tutkimuksessa on, että analyysiyksiköt itsessään eivät ole etukäteen mietittyjä tai harkittuja. Sisällönanalyysi perustuu päättelyyn ja tulkintaan, jossa edetään loogisesti empiirisestä aineistosta kohti käsitteellisempää tulkintaan tutkittavasta ilmiöstä. (Tuomi & Sarajärvi 2009.) Huomioitavaa lisäksi on, että kvalitatiivisessa tutkimuksessa todellisuutta ei voi mielivaltaisesti pirstoa osiin. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa kohdetta tai kohteita pyritään tutkimaan ja tarkastelemaan mahdollisimman monipuolisesti ja kokonaisvaltaisesti. Tutkija ei myöskään voi irtautua omista arvolähtökohdista, sillä juuri arvot muokkaavat sitä, miten me pyrimme kulloinkin tutkimiamme ilmiötä ymmärtämään. Näin ollen perinteisessä mielessä täyttä objektiivisuutta ei ole mahdollista saavuttaa, sillä tutkija ja se mitä tutkittavasta aiheesta tiedetään, kietoutuvat väistämättä toisiinsa. Näin ollen, tulokseksi voimme saada vain ehdollisia selityksiä tiettyyn paikkaan ja aikaan rajoittuen. Voidaankin todeta, että kvalitatiivisen tutkimuksen pyrkimys onkin olemassa olevien väittämien todentamisen sijaan, pikemminkin löytää ja paljastaa tosiasioita. (Hirsjärvi ym. 2007, 156–157.)

Luonteeltaan kvalitatiivinen tutkimus on kokonaisvaltaista tiedonhankintaa ja aineistot siihen kerätään todellisissa, luonnollisissa tilanteissa. Tutkijan tulisi luottaa näin ollen enemmän havaintoihinsa ja keskusteluihinsa tutkittaviensa kanssa, kuin millään mittausvälineillä hankittuun tietoon. Lähtökohtana kvalitatiivisessa tutkimuksessa ei ole teorian testaaminen, vaan pikimmiten aineiston tarkastelu ja analysointi monipuolisesti, jolloin tutkija ei määritä itse sitä, mikä

on huomioitavaa tai tärkeää. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on myös tavanomaista, että tutkimussuunnitelma itsessään muotoutuu ja muuttuu tutkimuksen edetessä. (Hirsjärvi ym. 2007, 160.) ”Kvalitatiivista tutkimusta on kaikki muu paitsi määrällinen tutkimus” (Kananen 2017). Sisällönanalyysia tehtäessä voidaan aineistoa käyttää esimerkiksi ihmisten kokemusten, inhimillisen vuorovaikutuksen tai elämäntavan kuvaamiseen (Tuomi & Sarajärvi 2018).

Ymmärtääkseni enemmän laadullisen tutkimuksen aineiston analyysistä tutustuin Kaarina Isoherrasen väitöskirjaan ”Uhka vai mahdollisuus – moniammatillista yhteistyötä kehittämässä”. Pääkysymys pohti aihetta; Mitä kriittisiä haasteita ja ilmiöitä kohdataan, kun sosiaali- ja terveysalalla sovelletaan moniammatillista yhteistyötä? Isoherranen kertoi väitöskirjassaan päätyneensä noudattamaan juuri aineistolähtöistä analyysiä, koska aikaisempien kokemusiansa pohjalta, hän halusi selvittää haastateltavien omia kokemuksia ja lisäksi pyrkiä ymmärtämään niitä. Juuri nämä seikat nousivat omassa tutkimuksessani myös huomioitaviksi asioiksi. Miten opettajat kokevatkaan työkuormansa ja millä tavalla heidän mielestään siihen voisi vaikuttaa. Kysymysteni tuli olla näin ollen riittävän avoimia, eikä missään tapauksessa johdattelevia. Ihmisten ymmärtäminen nousee keskeiseksi käsitteeksi laadullisessa tutkimuksessa. Valitsin tästä syystä juuri kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän.

Koska tutkimukseni pääkysymys on, millainen koulusosionomin työnkuvan tulisi olla, että lisäarvo saavutettaisiin, tarvittiin kolme tutkimuskysymystä opettajille suunnattuun kyselyyn;

Tutkimuskysymykset:

1. Millaisia haasteita opettajat kohtaavat työssään?
2. Saavatko opettajat riittävää tukea työhönsä?
3. Millaista apua he kokisivat saavansa sosionomilta?

Tutkimuskysymykset muodostuvat tutkimusongelmasta ja ne ohjaavat tutkimusta sekä aineistonkeruuta alusta loppuun asti. Kysymykset voidaan ja tulee ryhmitellä monella tavalla, joista yksi on yksityiskohtaisuus eli kysymyksen

yleisluontoisuus. Saaduilla vastauksilla tuotetaan ratkaisu tutkimusongelmaan. (Kananen 2017, 60-61.)

Kolmen pääkysymyksen lisäksi muodostui muutamia apukysymyksiä, jotka auttoivat kyselylomakkeen muodostamisessa ja ilmiön ymmärtämisen muodostumisessa. Näitä kysymyksiä kutsutaan metakysymyksiksi, jotka ovat tarkentavia apukysymyksiä (Kananen 2017, 60). Näitä tiedonhankintaan liittyviä apukysymyksiä tutkimuksessani olivat:

1. Millaisia tuen tarpeita oppilailla on?
2. Kuinka paljon opettajat tekevät yhteistyötä oppilaiden sidosryhmien kanssa?
3. Onko opetustyötehtävissäsi jotain, mikä ei vastaajan mielestä kuulu opettajan työhön?

4.2 Aineiston keruu ja tutkimukseni eettisyys

Haastattelin lähikuntaan palkattua koulusosionomia kahdesti, hänen juuri aloittaessa työskentelyn ja uudestaan puolen vuoden kuluttua. Alkuhaastattelussa halusin tietää, mitä ennakko-odotuksia hänellä oli työnsä suhteen ja mitä työnkuvan kerrottiin pitävän sisällään. Toisella haastattelukerralla kysyin hänen toteutuneesta työnkuvastaan ja mitä työ konkreettisesti oli pitänyt sisällään sekä mitä hän itse vielä kehittäisi työnkuvassaan, jotta työskentely olisi mahdollisimman mutkatonta ja asiakkaita palvelevaa.

Lisäksi loin Webropolilla Mussalon koulun opettajajille kyselyn, jossa avoimilla kysymyksillä kysyin heidän luokastaan, lasten tuen tarpeista, haasteista opettajan työssä, keltä tai keiltä he saavat tukea näihin haasteisiinsa sekä missä asioissa he kokisivat saavansa apua, jos koulussa aloittaisi aivan uusi sosiaalialan ammattilainen. Kysely löytyy tämän työn liitteistä kokonaisuudessaan.

Pidin huolta tutkimukseni eettisyydestä. Vastaajat saivat vastata nimettömästi ja huolehdin siitä, että intimiteetti säilyy myös vastauksia lukiessa. Eettisesti hyvä tutkimus on suunniteltu, toteutettu ja raportoitu yksityiskohtaisesti ja asetettujen vaatimusten mukaisesti. Lisäksi tutkimusryhmän asema, oikeudet,

vastuut ja velvollisuudet ja aineistojen säilyttämistä koskevat kysymykset on määritelty etukäteen ja kirjattu kaikkien osapuolten hyväksymällä tavalla. (Tuomi & Sarajärvi 2009.) Lähetin linkin opettajille tarkoitettuun kyselyyn Mussalon koulun rehtorille, joka jakoi sen opettajille. Saatekirjeessä kerroin mihin käyttöön tutkimus on tulossa ja miten tulisin vastauksia käsittelemään sekä raportoimaan. Kerroin samassa kirjeessä poistavani kaikki tutkimusta koskevat tulokset kirjoitustyön jälkeen, jotta vastaajien intimitetti varmasti säilyy.

4.3 Vastausten analysointi ja luotettavuus

Kyselyyni Mussalon koulun opettajille vastasi lopulta vain 9. Mutta laadullisesti vastaukset olivat hyviä, vastaajat olivat todella käyttäneet aikaa vastauksiinsa ja perusteellisesti pohtineet asioita monelta eri kantilta. Käytin vastauksien analysointiin sisällönanalyysia, eli poimin tutkimuskysymyksiin vastaavaa aineistoa, tätä kutsutaan aineiston koodaamiseksi. Kaikkea saatua tekstiä ei esitetä, vaan tekstikokonaisuudet tiivistetään eli litteroidaan niin, että siitä muodostuu koodi. Koodi on yhtä kuin asiasisältö. (Kananen 2017, 132.) Asiasisältö luokitellaan tai teemoitellaan varsinaiseksi analyysiksi (Tuomi & Sarajärvi 2018). Teemoittelua käytetään usein laadullisessa sisällönanalyysissä. Tällöin analyysi perustuu tutkijan itse tekemään koodaukseen, jossa aineistoista tunnistetaan ja poimitaan sekä nimetään sisällöstä löytyviä asioita. Koodaus voi olla myös aineistolähtöistä, jolloin tutkija keskittyy etsimään aineistosta kiinnostavia yksityiskohtia. Jos tutkija valitsee teorian ohjaaman koodauksen, poimitaan teoreettisen ymmärryksen pohjalta oleelliset ja kiinnostavat asiat. (Tietoarkisto s.a.)

Kyselyyni saamissa vastauksissa esiintyivät samat ajatukset yhä uudelleen ja uudelleen, hieman eri sanoilla sanoen. Vastaukset tukivat löytämäni teoriaa. Teinkin sisällönanalyysia ja teoria aineiston keräämistä hieman lomittain, kyselystä heränneiden johtopäätöksien myötä.

Kyselyyni luotettavuudesta kertoo sen toistettavuus sekä vastausten samankaltaisuus, avoimista kysymyksistä huolimatta tietyt ajatukset tulivat esille kerta toisensa jälkeen. Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden määrittelee tutkijan oma rehellisyys. Luotettavuudesta tulee tehdä arviointia koko tutkimusprosessin ajan ja tutkijan on pystyttävä seisomaan tekemiensä valintojen takana.

Lisäksi tutkimuksen läpinäkyvyys vaikuttaa tutkimuksen luotettavuuteen, joka puolestaan on liitoksissa etiikkaan. (Vilkkä 2021.)

5 TUTKIMUSAINEISTON TULOKSET

Haastatteleman koulusosionomi kertoi ensimmäisessä haastattelussa tammikuussa 2022 hänen juuri aloittaessaan työnsä, että ennako-odotukset olivat jännittyneet, luotiinhan tässä täysin uutta työnkuvaa ja hän pääsi itse vaikuttamaan työnsä sisältöön. Toisella haastattelu kerralla kysyin miten hyvin suunnitelmat ja todellisuus olivat kohdanneet. Hän kertoi näin;

Suunnitelmaan kirjattiin, että koulusosionomin työ on ennaltaehkäisevää lastensuojelua. Palvelujärjestelmän tunteminen on toki eduksi, mutta pääpaino kaikessa tekemisessä on ollut luottamuksellisen suhteen luominen oppilaaseen yksilönä ja ryhmien sisäisten ilmiöiden tunnistaminen sekä sanoittaminen. Tässä vaikuttaa selkeästi henk. koht. mielenkiinto näitä asioita kohtaan.

Säännöllinen toimenkuva on toteutunut eniten vuorovaikutus-, tunne-, kaveri- ja itsetuntemustaitojen parissa. Olen pitänyt tällaisia tunteja, koulusta riippuen, eskarista seiskaluokkalaisiin. Luokanopettajilta yksi oleellinen kiitos on tullut siitä, että tällaisilla tunteilla he voivat kerrankin rauhassa havainnoida eri oppilaiden välisiä suhteita, ohjeiden noudattamista ja toiminnanohjauksen taitoja, kun ohjausvastuu ei ole opettajalla itsellään. Lapset myös ottavat eri ihmisiltä eri asioita vastaan ja koska minulta puuttuu kokonaan opettajan rooli, olen päässyt joissain ryhmissä nauttimaan suurtakin suosiota :) (ja kolikon kääntöpuolena olen joidenkin silmissä ihan hirveä noita!)

Kuraattorin kanssa olen ollut tekemisissä paljon. Käytöksellä oireilevat oppilaat ohjautuvat meille molemmille ja pohdimme kummasta meistä olisi oppilaalle enemmän hyötyä sekä sitä, missä määrin teemme töitä samojen oppilaiden kanssa. Minun tulokulmani on enemmän yhteisöllinen, koko luokkaa ja ryhmädynamiikkaa käsittelevä. Yksilökeskusteluja on ohjautunut minulle etenkin

yläkoulun tyttöjen puolelta, kun ko. oppilaat ovat ilmoittaneet, etteivät halua kuraattorin juttusille mennä. Sukupuoli vaikuttaa ilmeisesti jonkin verran ja tässä kohtaa on nähdäkseni ihan hyvä, että mieskuraattorin vaihtoehtona on nainen sosionomina.

Ja kun kysyin, mikä on ollut parasta työnkuvassasi:

Saada nähdä sitä kehitystä, jossa lapsi tai nuori löytää omia voimavarojaan, alkaa uskoa olevansa tärkeä ja arvokas.

Keräsin 4.-luokkalaisilta palautetta (yhteensä 47 oppilasta) ja niiden lukeminen on kyllä ollut parasta antia tältä keväältä. Lauseet kuten ”en olekaan niin ujo kuin luulin!” tai ”opin että tunteita on erilaisia eikä niitä tarvitse pelätä tai hävetä” ovat sitä palkkaa tehdystä työstä, mitä mikään raha ei voi korvata.

Pienten oppilaiden kohdalla mieleenpainuvinta on ollut erään ryhmän kohdalla se, että toiminta oli hyvin levotonta ja kontaktia ei oikein syntynyt. Aloin olla jo vähän epätoivoinen, kun mikään ei meinannut toimia. Muutos tapahtui yhden hyvin spontaanin keskusteluhetken jälkeen, kun pintaan nousivat ensin yksittäisen oppilaan väsymyksen syyt eli huonot unet ja pimeään pelko ja sen jälkeen kuolemanpelko ja kuoleman lopullisuuden kysymykset. Tämän tilanteen jälkeen koko ryhmä alkoi tervehtiä minua koulun pihalla jo kaukaa. Se on joskus niin pienestä kiinni, että iso lukko aukeaa. Ei ne ryhmän levottomuudet siihen loppuneet, mutta joku oleellinen muutos meidän välisessä yhteydessä tapahtui.

Kehitysehdotuksissa taas nousivat esiin huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö ja oma ammatillinen kouluttautuminen.

Huoltajien suhteen toivoisin voivani kehittää työnkuvaa siten, että koulusosionomi voisi olla se ”hyvä kyttä” joka mielletään olevan huoltajien puolella. Tulehtuneissa tilanteissa huoltajat ovat puolustusasemissa ja lukevat kaikki Wilma-viestit väritynein lasein, eli tulkitsevat pahimmassa tapauksessa kaiken kritiikkinä itseään

kohtaan. Koska en ole itse äiti, en koe vertaistukea edes mahdolliseksi. Huoltajien tukemisessa olisin valmis järjestämään vanhemmille pienryhmiä terapeuttisella työotteella, mutta työajan ongelmia täytyy tämän suhteen selvittää. Huoltajille käy yleensä tapaamiseen illat, kun taas koululla tulisi olla aamusta asti. Työajan järjestelyissä minulla on onneksi ollut aika vapaat kädet. Ensi syksyä ajatellen toivon, että työnantaja suostuu Perhepolku-koulutukseen, joka antaisi paljon eväitä vanhempien tukemiseen.

Näiden haastatteluiden lisäksi tein Weprobol-työkalulla kyselyn Mussalon koulun opettajille. Mussalon koulussa työskentelee useita luokanopettajia, aineopettajia sekä erityisluokanopettajia. Kyselyyn vastasivat koulun rehtori, joka tekee rehtorin työnsä lisäksi työtä aineopettajana sekä neljä luokanopettajaa ja neljä erityisluokanopettajaa. Vastauksista ilmeni, että ongelmat olivat hyvin samankaltaisia riippumatta siitä, työskentelikö vastaaja yleis- vai pienryhmän opettajana. Koska haluan, että vastaajat säilyttävät anonymiteitensä jätän vastaajat numeroimattakin, jolloin vastauksista ei pysty päättelemään kuka siihen on vastannut.

Kysymys “Oppilaiden haasteet tai koulunkäyntiin vaikuttavat seikat?”

Vastaukset toivat esille, että oppilaiden haasteet ovat moninaistuneet ja inklusion myötä myös yleispuolen opettajat kohtaavat paljon erilaista koulunkäynnin tukea tarvitsevaa lasta.

Oppilailla on kielenkehityksen haasteita, tarkkaavuuden- ja toiminnanohjauksen pulmaa ja myös muutama erityisherkkä oppilas löytyy.

Luokassani oppilailla on laaja-alaisia kehityksen ja oppimisen haasteita. Oppilaat tarvitsevat yksilöllistä tukea ja ohjausta oppimisensa ja hyvinvointinsa tukemiseksi.

Oppilailla on puheen ymmärtämisen/tuottamisen vaikeutta, keskittymisen ongelmaa, tarkkaavuuden ongelmaa, kokonaismotoriikan ja hienomotoriikan haasteita sekä autismin kirjoja.

Luokallani on neljäsosalla oppilaista erityinen tuki. Luokka on hyvin eläväinen ja ääntä lähtee.

Kysymys “Suurimmat haasteesi työssäsi?”

Vastauksista huokui opettajien riittämättömyyden tunne ja tuska siitä, että nykyisillä resursseilla ei pystytä vastaamaan tuen tarpeisiin. Oppilaiden haasteiden ymmärtäminen ja niihin vastaaminen vaatii opettajalta entistä enemmän työtä sekä opetusmateriaalien löytäminen kaikkia palvelevaksi on haastavaa.

Tässä työssä pitäisi olla monitaituri, erityispiirteitä on yhä useammalla oppilaalla ja niiden kohtaamiseen tarvitsisi luokanopettajana lisää koulutusta ja osaamista.

Oppilaiden haasteiden ymmärtäminen vaatii paljon sala-poliisityötä, arvailuja ja kokeiluja. Joskus onnistuu, joskus ei.

Löytää jokaiselle oppilaalle parasta mahdollista opetusmateriaalia, yhteistyö maahanmuuttajaperheiden kanssa on haastavaa.

Oppilaiden pulmien monimuotoisuus, jokaisen yksilöllisten tarpeiden huomioiminen.

Riittämättömyyden tunne kun joutuu hoitamaan myös asioita joita oikeasti ei opettajan kuuluisi hoitaa, ei koto-peräisten oppilaiden perheiden kanssa tehtävä yhteistyö, yhä vaativampien oppilaiden sijoittaminen kouluun vaikkei he välttämättä juuri sillä hetkellä olisi ns. koulukuntoisia.

Kysymys “Koetko että saat tukea näihin haasteisiin ja jos, niin keltä?”

Kaikista “lisähenkilöistä” oppitunneilla koettiin saavan apua ja kollegoiden tuki tunnustetaan. Kuitenkin oli asioita, joissa “vaan oli pärjättävä”.

Koulunkäynninohjaajasta on paljon apua, myös erityisopettaja on suureksi avuksi, kun pystymme pienentämään ryhmäkokoja.

Joskus, terapeutit, oma luokka tiimi, opekolleegat, rehtori.

Opekollegoilta saa apua opetukseen liittyvissä asioissa. Maa-hanmuuttajatyössä on selvittävä itsekseen haasteista.

Kysymys “Kuinka paljon olet yhteydessä oppilaiden sidosryhmiin, esimerkiksi kouluterveydenhoitajaan, kuraattoriin, mahdollisiin terapeutteihin, vammaispalveluihin jne.?”

Vastauksista ilmeni, että hajontaa tässä asiassa on paljon. Osa opettajista on vain harvoin yhteydessä muihin ammattilaisiin, kun taas osa jopa päivittäin. Hain tällä kysymyksellä vastausta siihen, onko yhteistyötä niin paljon, että sitä voisi jakaa esimerkiksi koulusosionomille hoidettavaksi.

Kuraattoriin jonkun verran, noin kerran kuukaudessa

Melkein päivittäin ja toisinaan joka oppitunnin aikana

Terapeutteihin viikoittain. Kuntoutusohjaajaan useamman kerran vuodessa, perhetyöhön useamman kerran vuodessa, vammaispalveluun ehkä noin kaksi krt/lukuvuodessa, joskus enemmän riippuen oppilasaineksesta.

Kysymys “Millaista apua kokisit saavasi sosionomilta?”

Tämä kysymys toi minulle eniten vastauksia siihen, miten opettajat hyötyisivät koulusosionomista.

*Tukea tarvitsevien oppilaiden harjaannuttaminen esim. koulu-
laisen taitoihin tai kaveritaitoihin, nepsy-valmennustyyppinen
toiminta, joissakin tilanteissa yhteydenpito huoltajaan, erilaisten
(esim.) välituntitilanteiden käsittely/selvittely.*

*Sellaisille oppilaille, joilla on toiminnanohjauksen haasteita, olisi
hyvä, jos he saisivat kohdennettua ja pitkäjänteistä tukea. Myös
käytöspuolen ongelmissa sosiaalialan ammattilaisille olisi paljon
tarvetta.*

*Monialainen yhteistyö eri viranomaisten ja huoltajien kanssa
lienee ideaali tilanne, tilanteessa jossa jokainen kantaa eri
tehtävänkuvien mukaisesti vastuun yhteisen päämäärän ja
tavoitteiden saavuttamiseksi.*

**Kysymys “Joudutko mielestäsi tekemään koulutustasi vastaamatonta
työtä, ja jos, niin mitkä työtehtävät koet sellaisiksi?”**

Tällä kysymyksellä hain lisää suoraa materiaalia siihen, miten koulusosionomi
voisi opettajia auttaa. Voisiko näistä poimia työkuvaan jotakin.

*Ylipäättään huoltaja-yhteistyöhön oli, ja käsittääkseni on edelleen,
aika vähän koulutusta opinnoissa eli siinä mielessä kyllä. Taval-
laan toki kaikki kuuluu opettajalle, mutt ajos esim. ristiriitatilanteita
selvittelemässä olisi joku muu, voisi opettaja käyttää tehokkaam-
min ydinosaamistaan.*

*Erityislapsiin ei ole koulutusta, mennään kokemuspohjalta, inkluu-
sio vaikuttaa tähän, että erityislapsia tulee “normaali” luokalle.*

*Koen vahvasti olevani opettaja, sosiaalityöntekijä, perheneuvoja,
psykologi ja välillä tukihenkilö*

Opettajana joudun tekemään moninaisia hommia. Joskus kuitenkin tuntuu, että maahanmuuttajaperheitä tulee opastettua ja autettua enemmän kuin työnkuvaan kuuluisi.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Löytämästäni kirjallisuudesta, haastatteluistani ja kyselylomakkeen vastauksista voidaan helposti tehdä johtopäätökset, että uudelle sosiaalialan ammatilliselle löytyisi tilaus myös koulumaailmasta. Oppilaat tarvitsevat perherakenteiden murroksessa ympärilleen yhä enemmän aidosti läsnä olevia, ammattitaitoisia ja lempeää ohjausta antavia aikuisia. Koulusosionomin työnkuvan tulisi vastata koululaisille tehdyistä kyselyistä esille nousseisiin haasteisiin, kuten "ennaltaehkäiseviin mielenterveyttä tukeviin palveluihin pääsyn tulisi olla helpompaa". Koulusosionomin tulisi olla, matalan kynnyksen henkilö, jolle oppilaan olisi helppo lähteä avautumaan asioistaan. Luottamuksellisen vuorovaikutussuhteen muodostuminen on näin ollen erityisen tärkeää. Koulusosionomin tulisi ennen kaikkea olla helposti saatavilla ja ikään kuin luonnollinen osa oppilaan koulumaailmaa. Tämä saavutetaan sillä, että koulusosionomi tekee itsestään näkyvän ja tunnetun oppilaiden sekä koulun henkilökunnan keskuudessa. Koulupäivän aikana voidaan toteuttaa ennalta ehkäisevää ja varhaista puuttumista.

Lisäksi opettajille tekemästäni kyselyn vastauksista voidaan vahvistaa, että opettajat ovat ylityöllistettyjä ja kaipaavat luokkaansa apua eli lisäresursseja. Koulusosionomin tulisi siis olla tarvittaessa opettajan käytettävissä oppitunneilla. Koulusosionomi voisi pitää myös esimerkiksi kyselystäni esille nousseihin tunnetaitoihin liittyviä teematunteja luokittain koko ryhmälle. Tämän lisäksi inklusion laadukkaaseen toteutukseen tarvittaisiin lisää koulutusta ja resursseja. Sosionomit opiskelevat tutkinnossaan muun muassa etiikasta, osallisuudesta ja syrjäytymisen ehkäisystä useita kursseja, joten näkisin, että koulusosionomi olisi varmasti oikea henkilö tukemaan myös inklusion toteutumista. Hän voisi auttaa oppilaiden osallisuuden toteutumisessa ja tarvittaessa yhdessä varhaiskasvatuksen sosionomin kanssa huolehtia oppilaan koulumatkasta koko sen taipaleen verran.

Koulusosionomin työnkuvan tulisi olla varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvan kaltainen monessa suhteessa. Koulusosionomin tulisi vasta sosiaalipedagogisiin ja sosiaalialan tuntemusta vaativiin työtehtäviin, kuten varhaiskasvatuksen sosionominkin. Molemmat toimivat lasta ja heidän perheitään tukevalla sensitiivisellä työotteella osana moniammatillista tiimiä. Varhaiskasvatuksen sosionomi kohtaa työssään luonnollisesti koulusosionomia enemmän säännöllisesti perheitä, lasten haku- ja tuontitilanteissa. Molempien tulisi kuitenkin olla helposti saatavilla myös perheille.

Maahanmuuttajaperheet näyttäisivät opettajilta saamani palautteen mukaan tuovan oman haasteensa, joka näkyy avuntarpeena, jota haetaan nyt ehkä helpoimmin lähestyttävältä henkilöltä eli opettajalta? Jääkö sosiaalipalvelut liian hankalaksi hakea vai onko tässä jotain kulttuurista näkökulmaa? Tätä voisi olla mielenkiintoista tutkia lisää. Jos tutkimuksestani jokin jatkotutkimus joskus tehtäisiin, niin näkisin, että maahanmuuttajaperheiden tutkiminen olisi ehdotukseni. Koulusosionomi voisi olla myös näidenkin perheiden tuki ja mahdollinen silta oikeaan paikkaan, josta apua tulisi hakea ja saada. Näkisin, että monikulttuuriset opinnot vahvistaisivat sekä varhaiskasvatuksen sosionomin että koulusosionomin osaamista. Tulevaisuudessa maahanmuuttajaperheet varmasti lisääntyvät entisestään ja kaikilta sosiaalityön ammattilaisilta vaaditaan nykyistä enemmän kulttuuritietämystäkin.

7 POHDINTA

Aloittaessani opinnäytetyöni keväällä 2022 työskentelin koulunkäynninohjaajana pienryhmissä. Koska aiheeni oli työelämälähtöinen ja ajankohtainen oli helppoa käynnistää ajatustyö siitä, millaiseksi toivoin opinnäytetyöni kehittyvän. Sain kohtuullisen nopeasti suunnitelman, tutkimusluvat ja sopimukset tehtyä ja haettua. Itse kirjoitustyö oli hankalin osuus. En ole koskaan ollut mielestäni kummoinen essee vastaaja, joten pitkien tekstien kirjoittaminen ei sujunut minulta kuin itsestään. Myönnän tämän työn olleenkin jonkinlainen "Via Dolorosa, kärsimysten tie" minulle. Lopulta tämänkin työn opettavin osuus oli sisäistää se, että täydellisyyteen ei tässäkään pyritä, vaan opetuskokemuksena saatuun tietoon. Tietoon, jota pystyn käyttämään myöhemmin työelämässäni.

Siirryin syksyllä 2022 tekemään varhaiskasvatuksen opettajan sijaisuutta ja uuden työn myötä, täytyi minun käyttää vapaa-aikaani myös uuden työn kuvani sisäistämiseen ja hallitsemiseen. Työskentely varhaiskasvatuksessa antoi kuitenkin minulle paljon hyvää näkökulmaa siitä, miten perheiden tarvitsema tuki suorastaan huutaa sosiaalialan ammattilaista. Näkisin itse, että päivähoitossa työskentelevä varhaiskasvatuksen sosionomi sekä koulumaailmassa työskentelevä koulusosionomi voisivat tarvittaessa tukea oppilasta ja hänen perhettään aivan uudella tavalla koko hänen koulutaipaleellaan. Juuri liitoskohdissa päivähoiton, esikoulun ja peruskoulun välillä piilee riski syrjäytymisestä sekä tiedonkulun estymisestä. Nämä kaksi sosiaalialan ammattilaista voisivat pitää etenkin erityistarpeisten lasten ja heidän perheidensä asioista huolta ja tarjota heille oikean aikaisia palveluita sekä tietoa ja tukea.

Varhaiskasvatus on onneksi tarttunut haasteeseen ja varhaiskasvatuksen sosionomeja palkataankin kiihtyvällä tahdilla ympäri Suomen. Toivottavasti tämä huomataan myös koulumaailman puolella ja koulusosionomeista tulee pian arkipäivää kaikissa kunnissa.

Haastattelut ja keskustelut muiden ammattilaisten kanssa avasivat silmiäni eniten. Koulusosionomeille todella olisi käyttöä. Toimenkuvan tulisi kuitenkin olla riittävän selkeä ja eriytetty esimerkiksi kuraattorin omasta. Kuitenkin koulusosionomin ja kuraattorin pitäisi pystyä tekemään tiivistä yhteistyötä, jotta oppilaat ja koulun henkilökunta saisivat heistä parhaimman hyödyn irti. Helppoa näiden kahden työn kuvan erottaminen toisistaan ei ole ja tuskin kaiken kattavaa "tontin jakoa" tullaan näkemäänkään. Pääasia, että oppilaat ja heidän perheensä saavat tarvitsemansa tuen.

Näkisin, että kuntien välilläkin tulisi tehdä tiivistä yhteistyötä, jolloin parhaimmat huomiot työn kuvan sisällöistä voitaisiin jakaa. Oman lusikkansa sopaan tuo myös kuraattoreiden siirtäminen kunnilta hyvinvointialueiden alle. Vain tulevaisuus näyttää, miten siirto vaikuttaa esimerkiksi kuraattoreiden määrään ja heidän työskentelyynsä.

Mitä tekisin nyt toisin? En palastelisi kirjoitustyötä ihan niin paljon, kun nyt tein. Jo vuosi sitten kirjoitettuja asioita ei ollut ihan helppoa yhdistää uusimpaan

tietoon ja toistoa ei näin ollen olisi näin paljon, kun työssäni nyt on. Pidin opinnäytetyöni loppupuolella viikon "kirjoitusvapaan" työstäni, mutta se oli lopulta ihan liian vähän. Jos mahdollista suosittelen, että opinnäytetyöhön todella keskitytään ja jos taloudellinen tilanne ja muu elämä sen sallii, tee siitä prioriteettisi. Koska tämä valitettavasti harvalle on mahdollista, niin ole itsellesi armollinen. Ota saatu palaute ammattilaisena vastaan, mutta älä jää vel-lomaan siinä. Opi tekemistäsi virheistä ja myönnä vajavaisuutesi. Elämä kuitenkin on ikuista oppimista ja kukaan meistä ei ole täysin valmis tai täydellinen.

LÄHTEET

- Aalto-Setälä, T. & Huikko, E. 2021. Alakouluikäisten lasten mielenterveysongelmien tutkiminen perustasolla. *Duodecim* 3, 137. Verkkolehti. Saatavilla: <https://www.duodecimlehti.fi/duo16058> [viitattu 22.01.2022].
- Hietikko, K. 2021. Kankaanpään kaupunki: Koulusosionomi -esite. PDF-dokumentti. Saatavilla: https://pohjanlinna.kankaanpaa.fi/wp-content/uploads/2021/06/koulusosionomi_esite_Pohjanlinna_kesakuu2021.pdf [viitattu 1.12.2022].
- Hirsjärvi S., Remes P. & Sajavaara P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. osin uudistettu painos. Helsinki: Tammi.
- Huhtanen, K. 2011. Tehostettu tuki perusopetuksessa: työvälineeksi pedagoginen ennakointi. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Huhtanen, K. 2007. Kun huoli herää: Varhainen puuttuminen koulussa. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Isoherranen, K. 2012. Uhka vai mahdollisuus – moniammatillista yhteistyötä kehittämässä. Helsingin yliopisto. Sosiaalipsykologia. Väitöskirja. Sosiaalitieteiden laitoksen julkaisuja. Helsinki: Unigrafia.
- Janhunen, K-M. 2013. Kouluhyvinvointi nuorten tulkitsemana. Itä-Suomen yliopisto. Yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta. Väitöskirja. Dissertations in Social Sciences and Business Studies 52. PDF-dokumentti. Saatavilla: https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/11943/urn_isbn_978-952-61-1021-9.pdf?sequence=1&isAllowed=y [viitattu 30.12.2022].
- Junttila, N. 2015. Kavereita nolla – Lasten ja nuorten yksinäisyys. Helsinki: Tammi.
- Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna tai opinnäytetyönä. Tampere: Suomen Yliopistopaino Oy - Juvenes Print.
- Kananoja, A., Lähteinen, M. & Marjamäki P. 2011. Sosiaalityön käsikirja. Helsinki: Tietosanoma Oy.
- Kananoja, A., Lähteinen, M. & Marjamäki P. 2017. Sosiaalityön käsikirja. Helsinki: Tietosanoma Oy.
- Kankainen, S. 2022. Inklusio kouluissa ja päiväkodissa – osallistava oppimisa ja kasvatusyhteisö. Helsingin yliopiston koulutus- ja kehittämispalvelut HY+. WWW-dokumentti.Saatavilla: <https://hyplus.helsinki.fi/inkluisio-koulussa-ja-paivakodissa-osallistava-oppimis-ja-kasvatusyhteiso/> [viitattu 3.1.2023].
- Kettunen, I. 2018. Koulusosionomi tukee koko luokan hyvinvointia. *Talentia-lehti*. Julkaistu 21.05.2018. Verkkolehti. Saatavilla: <https://www.talentia-lehti.fi/koulusosionomi-tukee-koko-luokan-hyvinvointia/> [viitattu 1.12.2022].
- Kotkan kaupungin luokanopettajan työnkuva. 2022. Tuloste.

Kotkan kaupungin varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuva. 2022. Tuloste.

Koulukuraattorin kanssa käyty keskustelu joulukuussa 2022.

Koulusosionomin haastattelu tammi- ja toukokuussa 2022.

Kymenlaakson hyvinvointialue. s.a. Koulu- ja opiskeluterveydenhoito. WWW-dokumentti. Saatavilla: <https://www.kymsote.fi/fi/Palvelut/Lasten%2C-nuorten-ja-perheiden-palvelut/Koulu--ja-opiskeluterveydenhuolto/p/koulu-ja-opiskeluterveydenhuolto> [viitattu 3.1.2023].

Lempinen, L. 2021. Changes in mental health symptoms, bullying involvement, loneliness and service use among Finnish-speaking children aged 8-9 years over 24-year period: a population-based study. Turun yliopisto. Humanistinen tiedekunta. Väitöskirja. Turun yliopiston julkaisuja – Annales Universitatis Turkuensis sarja – ser. D osa – Tom. 1590. PDF-dokumentti. Saatavilla: <https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/152821/Annales%20D%201590%20Lempinen%20DISS.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [viitattu 22.12.2022].

Markkanen-Romo, M. 2021. Sosionomi (AMK) koulusosionomina. PDF-dokumentti. Saatavilla: https://www.talentia.fi/sosionomitjaohjaajat/wp-content/uploads/sites/26/2021/10/Koulusosionomina_SOLA.pdf [viitattu 20.1.2023]

MKR Suomi. 2022. Koronatoimenpiteet lisänneet lasten henkistä pahoinvointia. Moniammatillinen koronakriisin ratkaisuryhmä. Lehtikatsaus. Saatavilla: <https://mkrsuomi.fi/koronatoimenpiteet-lisanneet-lasten-ja-nuorten-henkista-pahoinvointia/> [viitattu 15.12.2022].

OAJ. s.a. Mitä opettajan työ on. Opetusalan ammattijärjestö OAJ. Lehtiartikkeli. Saatavilla: <https://www.oaj.fi/arjessa/mita-opettajan-tyo-on/> [viitattu 15.1.2023].

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 30.12.2013/1287.

Perkiö-Mäkelä, M., Nevala, N. & Laine, V. 2006. Hyvä koulu. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy.

Pippuri, T. 2015. Koulun sosiaalityön asiakkuudet ja asiakasprosessit. Tampereen yliopisto. Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. Lisensiaattityö. PDF-dokumentti. Saatavilla: <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/98294> [viitattu 3.1.2023].

Repokari, L. 2021. Koko yhteiskunnan tulee tukea lasten mielenterveyttä. *Lääkärilehti* 17, 1058-1059. Julkaistu 30.04.2021. Verkkolehti. Saatavilla: <https://www.laakarilehti.fi/ajassa/nakokulmat/koko-yhteiskunnan-tulee-tukea-lasten-mielenterveytta/?public=ce57da32194ae6a72b4f60f69a9bd781&s=09> [viitattu 15.12.2022].

Sitra. s.a. Tulevaisuussanasto – Inkluisio. Suomen itsenäisyyden juhlarahasto. WWW-dokumentti. Saatavilla: <https://www.sitra.fi/tulevaisuussanasto/inkluisio/> [viitattu 3.1.2023].

Syrjänen, A. 2012. Ennaltaehkäisevä työ lasten, nuorten ja perheiden palveluissa. Itä-Suomen yliopisto. Sosiaalihalntotiede. Pro gradu tutkielma. Saatavilla: https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/10980/urn_nbn_fi_uef-20120704.pdf?sequence=-1 [viitattu 29.12.2022].

Taskinen, S. 2010. Lastensuojelulain soveltaminen. Helsinki: WSOYpro.

The Role of School Social Workers. 2019. The University of Southern California for its USC Suzanne Dworak-Peck School of Social work. WWW-dokumentti. Päivitetty 4.2.2019. Saatavilla: <https://msw.usc.edu/mswusc-blog/what-is-a-school-social-worker/> [viitattu 3.1.2023].

Tietoarkisto. s.a. Laadullinen sisällönanalyysi. WWW-dokumentti. Saatavilla: https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmn_aopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/laadullinen-sisallonanalyysi/ [viitattu 3.1.2023].

Tiili, A. & Nelimarkka, S. 2020. Kunnat: koronaepidemiolla on ollut välittömiä vaikutuksia lastensuojelun asiakasperheisiin. *STT Viestintäpalvelut*. Uutiset 07.12.2020. Verkkolehti. Saatavilla: <https://www.sttinfo.fi/tiedote/kunnat-koronaepidemiolla-on-ollut-valittomia-vaikutuksia-lastensuojelun-asiakasperheisiin?publisherId=1950&releaseId=69895845> [viitattu 23.12.2022].

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5. uudistettu painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Törrö, J. 2018. Mikä ihmeen koulusosionomi? Koulusosionomin työnkuvaa Tiimikoulu-hankkeessa. Tampereen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Saatavilla: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/155971/Torro_Jukka.pdf?sequence=1&isAllowed=y [viitattu 20.1.2023].

Unicef. 2021. Koronan vaikutukset lasten ja nuorten mielenterveysongelmiin ovat vain jäävuoren huippu. Artikkel. Julkaistu 5.10.2021. Saatavilla <https://www.unicef.fi/tyomme/ajankohtaista/uutiset-ja-nakokulmat/2021/unicef-koronan-vaikutukset-lasten-ja-nuorten-mielenterveysongelmiin-ovat-vain-jaa-vuoren-huippu/> [viitattu 23.12.2022].

Vasalampi, K. 2022. Näin motivoit oppimaan. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vilka H. 2021. Tutki ja kehitä. 5. päivitetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Wallin, A. 2011. Sosiaalityö koulussa: Avaimia hyvinvointiin. Helsinki: Tietosanomaa Oy.

1. Toimitko Mussalon koulussa;

- Opettajana
- Erityisopettajana
- Muu, mikä

---

2. Kerrotko vähän luokastasi, esimerkiksi oppilaiden lukumäärä ja millaisia haasteita heillä on oppimisessa tai muuta koulunkäyntiin vaikuttavia seikkoja?

---

3. Löytyykö luokastasi lastensuojelun asiakkaita?

---

4. Mitkä ovat suurimmat haasteesi työssäsi

Koetko, että saat apua näihin haasteisiin ja jos niin keltä?

---

6. Jos koulussanne aloittaisi uusi sosiaalialan ammattilainen, keksitkö mitä työtehtäviä voisit siirtää hänelle suoraan tai missä asioissa hän voisi olla sinulle avuksi?

---

7. Näköykö mielestäsi Korona tai Ukrainan sota oppilaissasi ja jos niin miten?

---

8. Kuinka paljon olet yhteydessä oppilaiden sidosryhmiin, esimerkiksi kouluterveydenhoitajaan, kuraattoriin, mahdollisiin terapeutteihin,

vammaispalveluihin jne.?

---

9. Näetkö, että tiiviimmälle yhteistyölle sidosryhmiin olisi kysyntää vai oletko tyytyväinen nykytilanteeseen?

---

10. Koetko, että työssäsi joudut tällä hetkellä tekemään koulutustasi vastaamatonta työtä, esimerkiksi oppilaiden perheiden kanssa? Jos niin kertoisitko mitkä työtehtävät mielestäsi eivät vastaa koulutustasi?

Kysely luotu Webropolilla
Klikkaa tästä ja lue lisää